

Kalaallit Nunaanni qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaasarneq pillugu nassuiaat aamma pivirusunngortitsinissamut periusissat pillugit siunnersuut

Tarnimikkut nappaatilinnik sullissinermut tunngasut, Peqqissutsimut Pitsaaliuinernullu Aqutsisoqarfik, Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfik, 2012

Siulequt

Nuannaarutigeqalugu qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut nuna tamakkerlugu katsorsaasarneq aamma piviusunngortitsinissamut periusissatut siunnersuut pillugit nassuiaat una saqqummiuppara. Peqqissutsimut Naalakkersuisutut naleraq uannut pingaarnerpaaq tassaavoq peqqinnissaqarfiup anguniakkaminik naammassinissinnaaneranut nunatsinni sumiluunniit najugaqaraluaaraanni inuiaqatigiinnut tamarmiusunut assigiinnik neqerooruteqarsinnaanissaq sulissutigissallugu. Tamatuma naammassinissaa ajornakusoorsinnaavoq, kisianni teknologiip sukkaasoorujussuarmik ineriartornerata teknikkikkut aaqqiissutissat qulakkeernissaannut ikiorsinnaavaatigut, tamatumalu nunatsinni peqqinnissaqarfiit nutaanik imminnut attaveqarnissaannut periarfissippai, taamaalilluta piffinni annertunerpaamik pisariaqartitsisuni immikkut ilinniarsimasunit ikiorsiinissaq neqeroorutigisinnaalerlutigu.

Inatsisartut "Tarnimikkut nappaatilinnik sullissinermut tunngasut pillugit nassuiaat, 2010" eqqartoramikku nuna tamakkerlugu qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaasarnermik neqerooruteqarsinnaanissap qulakkeernissaa pingaarnerpaaq ilagaat. Nassuiaat periusissatullu siunnersuut pillugit nassuiaatip matuma takutippaa peqqinnissaqarfimmuusugut taassuminnga suliassamik qanoq kivitsiniarnitsinni periarfissaqarnersugut.

Tarnikkut nappaateqarneq ullumikkut inuiaqatigiinni nappaataavoq, tamattalu eqqugaasinnaavugut. Inuunitta ingerlanerani inuit pingasuugaangata ataatsip missaa tarnip nappaataanik eqqugaassaaq. Ilatsinni ikittunnguit kisimik sivisuumik imaluunniit anigorsinnaanngisaminnik tarnip nappaataanik eqqorneqartarput, ilatsinnulli eqqorneqartunut ilaqaatannullu annertuunik kinguneqartarput. Inuit anigorsinnaanngisaminnik tarnimikkut nappaatillit tassaapput peqqinnissaqarfiup katsorsagaasa mianernarnerpaat ilaat. Sunaluunniit suliniut taakkua inuunerannut oqilisaataasinnaasoq, malunnaataannut annikillisaataasinnaasoq, katsorsarnerannullu pitsanngorsaataasinnaasoq iluaqutaavoq – nunalu tamakkerlugu qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaasarnermik neqerooruteqarnissamik pilersitsinissaq ilorraap tungaanut alloriartitsisinnaavoq.

Nuna tamakkerlugu qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaasarnissap napparsimasut ataasiakkaat katsorsarneqarnerat pitsanngorsarsinnaavaa. Tamannalu aamma kommunini isumaginninnikkut suliniutinut pisariaqartitsinermut tunngatillugu ajunngitsumik sunniuteqassaaq. Periarfissatsialattut isigaara taamatut qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaasarnissamik neqerooruteqartalernissap ajunngitsunik sunniuteqarnera siammartissasoq aamma inuiaqatigiinnut tunngatillugu pitsaasuunissaa ilimanaateqarpoq.

Periusissanik nassuiaatip matuma suliarinerata nalaanili erserpoq "Tarnimikkut nappaatilinnik sullissinermut tunngasut pillugit nassuiaat, 2010"-p saqqummiunneqarnerata kinguinngua, qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaasarnissamik pisariaqartitsinerit periarfissallu, aallaqqaataanit naatsorsuutigisamit siammassinerrullutillu, annertusinerullutillu amerlineroreersimasut. Teknologiini nutaani periarfissat ineriartortillugillu atorluarnissaasa ilanngunneqarnissaat, napparsimasut katsorsarnerinut sapinngisamik pitsaanerpaamik iluaqutaanissaasa ingerlateqqinnissaat sulissutigerusuppara.

Juli 2012

Agathe Fontain

Peqqissutsimut Naalakkersuisoq

Imarisai

Imarisai	5
1. Nassuiaastip matuma tunuliaqutaa periusissatullu siunnersuut.....	7
2. Nuna tamakkerlugu qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaanerup siunertaa.....	8
2.1 Nassuiaanerit piumasaqaatillu	9
3. Sulinerup pilersaarusionerqarnera	11
3.1. Suleqatigiissitap katitigaanera	11
3.2. Sulinermi aqutsisoqatigiit	11
4. Nunani allani qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaanermik atuinermi misilittakkat...	12
4.1. Qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaanerup atorneqarsinnaassusaa tatiginassusaa pillugit ilisimatusarneq	12
4.2. Sulinermit tunngasut pillugit ilisimatusarneq.....	14
4.3 Sulinermi inatsisilerinermut ileqqorissaarnermullu ilisimatusarnermut tunngasut	15
4.4. Sulinermi teknikkimut tunngasut pillugit ilisimatusarneq.....	16
4.5. Sulinermi aningaasaqarniarnermut tunngasut pillugit ilisimatusarneq.....	16
5. Siunissami Kalaallit Nunaanni qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaanisamik neqeroorut	18
5.1. Napparsimasunik katsorsaanermi qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaanisamik pisariaqartitsineq.....	18
6. Qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaanerup piviusunngortinneqarnissaanut atatillugu sulinermit tunngasut	23
7. Qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaanerup piviusunngortinneqarnissaanut atatillugu teknikkimut tunngasut.....	25
7.1 Teknikkikkut aaqqiissutit	25
8. Sulinermi inatsisilerinermut tunngasut.....	27
8.1 Sulinermi inatsisilerinermut tunngasuni inerniliinerit.....	27
9. Qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaanisap piviusunngortinneqarnissaani periusissatut siunnersuut.....	29
9.1 Piviusunngortitsinissamut pilersaarut	29
9.2 Sulinermi inatsisilerinermut tunngasut	30
9.3 Teknikkikkut aaqqiissutit	30
9.4 Piviusunngortitsinissamut naatsorsuutigineqartut.....	30
9.5 Aningaasaliiffigineqarnissamik pisariaqartitanut nalunaarsuut	32

1. Nassuiaastip matuma tunuliaqutaa periusissatullu siunnersuut

Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfiup 2010-mi inatsisartut upernaakkut katersuunneranni "Tarnimikkut nappaatilinnik sullissinermut tunngasut pillugit nassuiaat, 2010" saqummiuppaa. Qarasaasiaq atorlugu nakorsiertitsinermut tunngatillugu innersuussutigineqarpoq:

"nuna tamakkerlugu qarasaasiaq atorlugu nakorsiersinnaanermut periarfissaq immikkut ittunik immikkoortortalersugaasoq piorsarneqassasoq aalajangersimasumik neqeroorutaalersillugu".

"qarasaasiaq atorlugu nakorsiertitsisarnermik neqeroorut misissorneqassasoq pisariaqartitsisoqarpallu annertusineqassasoq attaveqatigiinnissamik annertusiartortumik pisariaqartitsineq matussusersinnaanngorlugu".

Nassuiaatip Inatsisartuni saqqummiunneqarnerata kingorna politikikkut oqallinneq tunuliaqutaralugu nassuiaammi innersuussutit suliarineqarnerisa ingerlateqqinneqarnissaat pingaarnersiulluni tulleriarinermi salliutinneqarput.

Inatsisartut suliaminni pingaartinnerpaasaasa ilagaat nuna tamakkerlugu qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaasarnissamik neqerooruteqarsinnaanissaq.

2. Nuna tamakkerlugu qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaanerup siunertaa

Nuna tamakkerlugu qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaanerup pingaarnertut siunertaa

Attaveqaqatigiinnerup aamma DIN-imi Tarnimikkut nappaatilinnik sullissisut sinerissamilu napparsimmaviit, peqqissaaviit, napparsimmaveeqqat allallu suleqatigineqartut akornanni suleqatigiinnerup pitsanngorsarnissaat, oqaloqatigiinnissamut periarfissat, katsorsaanermi naliliinerit nakkutillinerillu, kiisalu ungasinnerusoq eqqarsaatigalugu qarasaasiaq atorlugu nakorsiertitsinerup atorineqarnissaanut ilinniartitsisinnaanerup ineriartortinnissaat.

Qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut neqeroorutip piviusunngortinneqarnissaata qulakkeeneratigut naatsorsuutigineqarpoq:

- napparsimasut nakorsaatit atorlugit katsorsarneqarnerat annertuseriassasoq taamaaliornikkut nappaatip sakkortusinissaralua pinngitsoortillugu – tamanna minnerunngitsumik napparsimarujussuurtunut anigorsinnaanngisamik nappaatilinnut kinguneqassaaq
- napparsimasut illoqarfigisaminni pitsaasumik katsorsarneqartarnissaasa sapinngisamik qulakkeerneqarnera
- pinasuurtumik unitsitsisarnerup matumani ilanngullugu pinngitsaalliissummik innartitsisarnerup ikilisinneqarsinnaaneri, nappaatip ajorsiertornera killilerniarlugu
- angallassigasuarnertit tarnimikkullu nappaatilinnik A 1-p tarnimikkut nappaatilinnut immikkoortortaqaarfianut ungasinnerusoq isigalugu ikilineqarneri.
- A1-mi innartinneqarnermiit illoqarfigisami katsorsarneqarnermut ikaarsaariarnerup pitsanngortinneqarnera, taamaalilluni katsorsaanerliornerit pinngitsoortinneqarsinnaallutik
- Napparsimasup katsorsarneqarneranut tunngatillugu sulisut misigisaminnik imaaajarnissaminnut oqaloqateqartarnissaq qulakkeerniarlugu periarfissinneqarnissaat
- Pinerluttulerinermi inatsisip nutaap 2010-meersup atuutilersinneqarnerata kingunerisaanik tarnimikkut nappaatilinnut pinerlussimasunut Kalaallit Nunaanni isertitsivinni isertinneqarsimasut tarnimikkut nappaataannik nalilersuinissamut piumasaqaataasunut naammassinninnissaq
- Tarnimikkut napparsimasut pinngitsaalillugit innartinneqarsimasut tarnimikkut nappaatillit innartinneqarsimasut nappaataasa naliliiffigineqarnissaanut piginnaatitaaffii, Nuup avataani napparsimavinni/napparsimaveeqqani innartikkallarneqarsimasut tarnimikkut napparsimasut pillugit inatsisissaq 2012-mi saqqummiunneqartussaq
- Nuup avataani napparsimavinnut/napparsimaveeqqanut nakorsat immikkut ilinniarsimasut angalaneranut (siunnersortit angalaneranut) ungasinnerusoq isigalugu sulisunik imaluunniit piffissamik sipaaruteqarneq.

Qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaanerup piviusunngortinneqarnissaani naatsorsuutigineqarpoq napparsimasut ataasiakkaat malunnaataasa annikillisinneqarnissaat taamaalillunilu piginnaasaasa qaffasissusaat pitsanngortinneqassalluni. Tamatuma ilaqtanit socialpsykiatriske system-imit

ikiorneqarnissamik pisariaqartitsineq annikillisissavaa taamaalillunilu kommuninut inuiaqatigiillu eqqarsaatigalugit aningaasaqarnikkut pitsaasumik kinguneqassalluni.

Pinasuartumik qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaanissamik neqerooruteqarnerup atuutilersinneqarnerani misileraanerup nalaani nuussisarnerit innartitsisarnerillu pinngitsoortinneqarsinnaasut takutinneqarpoq.

Sulinermi pingaarnertut anguniakkat

- ullumikkut qarasaasiaq atorlugu nakorsiertitsisarnermik neqeroorutip nuna tamakkerlugu neqeroorutinngortinniarnarata aaqqissuunna ikorfartussallugu.

Nassuiaammi anguniakkat ilaat

- qarasaasiaq atorlugu nakorsiertitsisarnermik ullumikkut neqeroorutip naliliiffiginissaa
- najukkani qarasaasiaq atorlugu nakorsiertitsisarnermik neqeroorutitut tunngasuni pisariaqartitsinerit kissaatillu misissornissaat
- qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaanerup nuna tamakkerlugu aaqqissuunneqarnissaa sioqqullugu inatsisilerinermi teknikkikkut, suleriaasissanik/sulisoqarnermut tunngasut aammalu aningaasaqarniarnikkut pisariaqartitat qulakkeeriffigineqartussat naliliiffiginissaat.

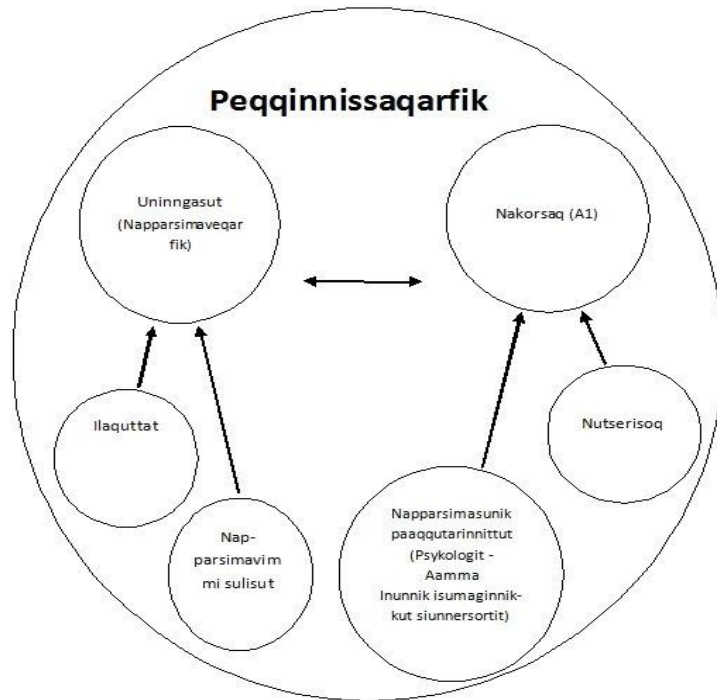
Periusissami anguniakkat ilaat

- siunissami nuna tamakkerlugu qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaanissamik neqeroorutitik assigiinngitsunik piffissami 2012-imiit 2016-imut piviusunngortitsinissamut periusissanik siunnersuuteqarnissaq.

2.1 Nassuiaanerit piumasaqaatillu

Suliami uani qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaanerup paasineqassaaq suleqatigiinnertut, nammineq kajumissuseq paasissutissallu tunngavigalugit, qarasaasiaq atorlugu nakorsiertitsinermut atortorissaarutit atornerisigut (assitalerlugit nipitalerlugillu) makku akornanni:

Tarnimikkut nappaatilinnik sullissiviup (kommunimi tarnip nappaataanik sulisut: nakorsaaneq/peqqissaasut pisortaat (immaqa oqalutsi ilanngullugu) aamma nunap immikkoortuani napparsimmaviit/peqqissaaviit/napparsimmaveeqqat (najukkani tarnip nappaataanut peqqissaasoq/ najukkami nakorsaaneq) aamma napparsimasup/qanigisat (tak. takussutissiaq 1).

Takussutissiaq 1: Qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaannermi suleqatigiinneq/ qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaannermi nakorsartitsineq

Tassa imaappoq ullumikkut qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaannerit peqqinnissaqarfiup sulliviutaasa avataaniittut aamma peqqinnissamik sulisut toqqaannartumik najuuffiginngisaat, assersuutigalugu soorlu napparsimasup angerlarsimaffiani, sulinermut ilaatinneqanngillat. Qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaariaaseq taamatut ilusilik siunissami annertuunik periarfissaqarunarpoq, kisianni atorneqarnissaa maannakkut toqqarneqarsimanngilaq, pissutigalugu sulinermi, aningaasaqarniarnermi aamma ingerlasussanik piareersaannermi aqutsinermilu arlalinnik atortorissaarutitut tunngasuni ajornartorsiuteqarmat inatsilerinerullu saniatigut isumannaallisaanikkut ajornartorsiutitaqarluni¹.

¹ Luxton DD, Sirotn AP, Mishkind MC. Safety of telemental healthcare delivered to clinically unsupervised settings: a systematic review. *Telemed J E Health*. 2010 Jul-Aug; 16(6): 705-11.

3. Sulinerup pilersaarusionerqarnera

Qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaannermi sulineq Tarnimikkut Nappaatilinnik Sullissinermut Immikkoortortaqarfimmit A-mit aqunneqarluni, Peqqissutsimut Pinaveersaartitsinernullu Aqutsisoqarfimmit Peqqissutsimullu Naalackersuisoqarfimmit peqataaffigineqartumit suleqatigiissitamit ingerlateqqinneqassasoq 2010-mi decembarimi aalajangerneqarpoq. Suleqatigiissitaq pisariaqartitsineq naapertorlugu apeqqutini immikkut ittuni paasisaqarniarnermi nammineq toqqakkaminik peqataatitaqartassaaq.

Suleqatigiissitaq ataatsimut naliliisimavoq: nuna tamakkerlugu qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaannerup atuutilersinneqarnissaanut napparsimasunut tunngasut, inatsisilerinermut tunngasut, teknikkimut tunngasut aamma aningaasaqarniarnermut tunngasut ilaatinneqassasut.

3.1. Suleqatigiissitap katitigaanera

Suleqatigiissitamut akisussaasoq: Nakorsaaneq Poul Bisgaard, Tarnimikkut nappaatilinnik sullissinermut tunngasuni

Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfik: Nakorsaq siunnersorti Birgit Niclasen

Tarnimikkut nappaatilinnik sullissinermut tunngasuni: Nakorsaaneq pisortaagallartog Jonna Jacobsen Pleisner, Peqqissaasut pisortaat Birgitte Lundberg, Kommunini tarnimikkut nappaatilinnut sullissivik Nuummiittoq (2011-mi junip tungaanut)

Peqqissutsimut Pinaveersaartitsinernullu Aqutsisoqarfik: Nakorsaaneq Kent Kleinschmidt

Sinerissamiit najukkami nakorsaaneq: Karl D. Vitt, Upernavik

Sinerissamiit Tarnimikkut nappaatilinnut sullissinermi peqqissaasoq: Soheila Maftoun, Asiaat

Napparsimmaveeqqami peqqissaasoq: Jørn Borre, Alluitsup Paa

Suleqatigiissitaq aqutsisoqatigiinnut nalunaaruteqartartussaavoq.

3.2. Sulinermi aqutsisoqatigiit

Tarnimikkut nappaatilinnik sullissinermi nakorsaaneq pisortaagallartog: Jonna Jacobsen Pleisner

Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfimmiit: Nakorsaq siunnersorti Birgit Niclasen

Allatsi: Nakorsaaneq Poul Bisgaard

Aqutsisoqatigiit tarnimikkut nappaatilinnik sullissinermut tunngasut pillugit nassuiaammi innersuussutinut malitseqartitsinissaq pillugu pingaarnertut aqutsisoqatigiinnut nalunaaruteqartassaaq.

4. Nunani allani qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaанermik atuinermi misilittakkat

Kalaallit Nunaanni qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaанissap piviusunngortinniарnerani pitsaанerpaamik tunngavissaqarumalluni tarnimikkut nappaatilinnut nunani allani Danmarkimilu qarasaasiaq atorlugu katsorsaанermik atuisarnermut misilittakkanullu tunngatillugu ilisimatusarnermik tunngavilinni ilisimasanik allaaserisanik annikitsumik misissuinikkut nakorsaatinut tunngasut pillugit allaaserisanik annertunerpaamik aallertarfiusartut uku katersiffiupput: PubMed kiisalu Cochranedatabasen. PubMed-imi "telemedicine" and "psychiatry" ujarlerfigineranni allaaserisat 671-it nassaarineqarput, taakkunanit nalunaarsuutitut allaaserisat 99-it. Nalunaarsuutitut allaaserisat makkuningga samminnittut misissorneqarput:

- atorнеqarsinnaassusaa/qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnik katsorsaанerup tatiginassusia
- sulinermut tunngasut
- inatsisilerinermut ileqqorissaарnermullu tunngasut
- aningaasaqarniарnermut tunngasut.

4.1. Qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaанerup atorнеqarsinnaassusaa tatiginassusaa pillugit ilisimatusarнеq

Nalunaarsuutitut allaaserisat misissorneqartut Dansk Sundhedsinstitutip saqqummersitaanit 2009-meersumit "Telepsykiatri i Danmark – hvad ved vi fra udlandet?"². ilisimasassanik nalinginnaasumik annertunerusunik imaqarsimanngillat. Tamanna pissutigalugu tulliuuttuni taanna pingaarnertut najoqqutarineqarpoq.

Qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaанeq qarasaasiaq atorlugu nakorsiarititsisarnermik atuinermi аjunnginnerpaamik angusaqarfiusut ilaattut nalilerneqarpoq. Tarnimikkut nappaatilinnik katsorsaанermi video atorlugu attaveqarfigineqartarnerisa katsorsaанerup inernerinut sunniuteqarnerluttarnerisut takussutissaqanngilaq. Nunani allani ilisimatusarnerit arlalissuit takutippaat napparsimasut qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaасarнеq iluareqigaat. Nakorsat innersuussisut aamma taamatut isumaqarput. Tarnip nappaataanut nakorsat ilaat, napparsimasunik toqqaannartumik katsorsaанermik suliaqartartut iluarinninnerat annikinnerusimavoq, tassami isumaqaramik pisarнеq malillugu inuk akileralugu napparsimasunik katsorsaасarнеq qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaасarnermit pitsaанerusoq. Tamannali uppernarsineqarsinnaasimanngilaq. Taamaattorli tarnip nappaataanut nakorsat isumaqatigaat, qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaанeq toqqaannartumik attaveqatigiinnissamut periarfissaqanngippat aaqqiissutaasoq pitsaasoq.

² Voss H. Telepsykiatri i Danmark – hvad ved vi fra udlandet? Udenlandske erfaringer med anvendelse af videokonference i psykiatrien. Dansk Sundhedsinstitut; 2009.

Qarasaasiaq atorlugu nakorsiertitsisarneq periarfissatsialattut isigineqarpoq tarnimikkut nappaatilinnut sullissinerup pitsanngorsarnissaanut, pingaartumik inunnut avinngarusimasuni najugalinnut. Aammami pissutsinut naleqquppoq nunani, soorlu Norgemi, Australiami, USA-mi, Canadami Finlandimilu annertuunik avinngarusimasortalinni qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaanermit nunat taakku maligassiulluartaummata. Danmarkimi qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaanerup atulersinneqarneranut pingaarnepaatut tunngavigineqarput, tarnimikkut nappaatilinnut sullissinerni qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaanerup pingaarnertut unamminartitat pingasut aaqqiiffiginissaannut iluaqutaasinnaasutut tunngavittut isigineqartut ukuusut:

1) tarnimikkut nappaatilinnut sullissinermit pitsaassutsip suliniutillu qanoq atatiinnarneqarsinnaaneri nakorsanik immikkut ittunik paasisimasalinnik atuisarnerup annikillissinneratigut.

Nunani allani paasineqarsimavoq, tarnip nappaataanut nakorsat pisariaqartitsineq naapertorlugu napparsimasup katsorsarneqarnerani ajoqutaanngitsumik peqataasinnaasut, tamanna nalinginnaasumik tarnimikkut nappaatilinnut sullissisut allat isumagisaraluaat. Aamma nakorsat immikkut ittunik paasisimasallit "piffissaq asiutiinnartagaat", assersuutigalugu angalanermut, annikillitinneqarsinnaasooq paasineqarsimavoq.

2) qanoq immikkut ilinniagaqarnerup qanilaarnerullu kattunneqarsinnaaneri.

Nunani allani paasineqarsimavoq, qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaanerup suliassat ingerlalluarnissaannut ikorfartortarai, taamaaliornikkut suliassat aaqqiiffigineqarnerat immikkut ittunik paasisimasalinnik atuineq sapinngisamik annikinnerpaaffianiitillugu, napparsimasullu najugaqarfianiitiinnarlugit. Taamaaliornissamili sumiiffinni najugallit ilinniartinneqarnissaat imaajaaffiginnittarnissaallu kiisalu suleqatigiilluarnerunissaq pisariaqarput.

3) sulinermit "shared care" qanoq ingerlanneqarsinnaanersoq.

"Shared care" tassaavoq suleqatigeeriaatsit nutaat kattullugit taaguutitut atorneqartartoq, tarnimikkut nappaatilinnut sullissisunut, nakorsamik/nakorsaqq immikkut ittunik paasisimasalimmik aamma assersuutigalugu kommunimi suliassanik agguassinermit erseqqissumik isumaqatigiissutaasimasumillu tunngavilik².

Qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaasarneq Danmarkimi atorneqartarsimavoq tarnimikkut nappaatilinnut ikinnerussuteqartut namminneq oqaatsitik atorlugit nakorsiertissinnaanissaat qulakkeerniarlugu. Aamma atuinermik misilittakkat nunap inoqqaavisa akornanni assersuutigalugu amerikkami eqqilinni pitsaasimapput, kisianni atuagassiaqarnermit qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaanermit isuma kulturikkut pissusilersornermit assigiinngissutaasinnaasut qanoq sunniuteqarsinnaanerat pillugu ilisimatusaqqinnerunissaq innersuussutigineqarpoq³.

4.1.1 Tarnikkut perulullutik napparsimasunut atorneqarsinnaanera

Atuagassiani paasineqarpoq, tarnikkut perulullutik napparsimasut ilaannut sumiiffimmi allamiinneq ilaatigut oqalunnissaminnut iluaqutigisaraat. Qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaanerup tarnikkut perulullutik napparsimasunut atornerani

³ Shore JH, Brooks E, Savin D, Orton H, Grigsby J, Manson SM. Acceptability of telepsychiatry in American Indians. *Telemed Telemed J E Health*. 2008 Jun; 14(5): 461-6.

eqqaamasaasa immiunnerannut ajortumik sunniuteqanngitsoq paasineqarpoq, assersuutigalugu ersiutaasut qanoq sakkortutiginerisa naliliiffiqeqarnerinut. Pitsaasumik assitaqarnerisa assersuutigalugu oqaatsinik atuinani attaveqatigiinnerup aamma ersiutit arlaasa naliliiffiginissaannut periarfissat annertusissavaat⁴.

4.1.2 Atorneqarsinnaaneranut tatiginassusianullu tunngatillugu inerniliineq

Ilisimatusarnerup takutissimavaa qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaaneq napparsimasut kiinarsillugit neqeroorutitut aamma tarnikkut perulullutik napparsimasunut katsorsaanerme sunniutai assigigai, kiisalu napparsimasut katsorsaasullu minnerunngitsumik avinngarusimasuni oqaatsitigullu ikinnerussuteqartunut allatut katsorsaanisatsialattut naliliiffigigaat.

4.2. Sulinermut tunngasut pillugit ilisimatusarnek

Atuagassiani arlalinnik assersuutissaqarpoq, qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaanerme suliniutit aalajaallisarnerisa iluatsissimannginnerinik imaluunniit eqqarsaatigisimasatut siammarternissaata annertussusaanik periarfissaqarsimanngitsoq. Tamatumunnga teknologip nutaap piviusunngortinniarnani piffinni amerlasuuni aqqissuussinermut tunngasut unamminartortaasa eqqarsaatigineqarsimannginnerat pissutaasimavoq. Isumaqartoqarnikuuvoq atortorissaarutit atornissaat ima ajornanngitsigisimasut, atuisunut teknologii ammaanneqarpat, taava atuisut nammineqqissaaq qarasaasiaq atorlugu nakorsiertitsineq atulissagaat. Tamannalu paasinerluineruvoq.

Innersuussutigineqarpoq²:

- suliniummut aqutsisussanik ataavartunik pilersitsinissaq
- pisariaqartitsinerme paasiniaasoqassasoq
- piviusunngortitsinerup killiffiinut tamanut atuisut ilaatinneqassasut
- sulisut atortorissaarutinik atuinissaminnut ilinniartinneqarnissaat qulakkeerneqassasoq
- teknikkikkut tapersersuisoqassasoq
- qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaanerme inniminniinissamut ingerlatseriaatsinik suliarinnittoqassasoq
- qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaanerme nakorsiertitsisarnit ingerlanneqartarnissaannik suliarinnittoqassasoq

4.2.2 Sulianut tunngasuni inerniliinerit

Ilisimatusarnerme paasineqarsimavoq qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaanerup atulernissaanut peqqissaartumik pilersaarusiornissaq piviusunngortitsinissamillu aalajangiussisimanissaq pisariaqartut, tassani ilaatigut eqqasuuteqarnerit qularnerillu akuerineqarlutik naapinneqassasut. Aamma pingaaruteqarpoq qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaanerme neqeroorut katsorsaariaatsini ataatsimut neqeroorutit periarfissat arlallit ilaattut ilanngunneqassasoq.

⁴ Sharp IR, Kobak KA, Osman DA. The use of videoconferencing with patients with psychosis: a review of the literature. *Ann Gen Psychiatry*. 2011;10(1):14.

4.3 Sulinermi inatsisilerinermut ileqqorissaarnermullu ilisimatusarnermut tunngasut

Qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaaneq pisuni nukinginnartuni amerlasuutigut atorneqarsinnaavoq. PISOQARSINNAVOQ, napparsimasoq allanut soorasaarisooq imaluunniit immaqa imminornissaminik aarlerisaaraluni. Atuagassiani nalunaarsuut ataasituaq allaffissornermut, inatsisilerinermut, ileqqorissaarnissamut aamma nukinginnartumik qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaanerme nakorsiarternermut tunngasoq nassaarineqarpoq⁵. Innersuussutigineqartutuut, nukinginnartumik qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaannissamik pisariaqartitsisoqartillugu najukkani periarfissat aamma suleqatigisassani kiisalu kikkut suut isumagissaneraat attuumassuteqartut akornanni akisussaaffinnik agguaassinissamik uppernarsaatnik, tamatuma ataani qaqugu najukkani politiit ilanngunneqarnissaasa naliliiffiginissaa qulakkeerneqassasoq. Nukinginnartumik qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaanerme atuineq katsorsaasumut nakorsiarternermut nakkutigineqarnera annikinnerusutut isigisinnaavaa, aamma napparsimasut ilaasa ungasissuseq pissutigalugu sakkortuunik misigisimasaminnik oqaluttuarnissartik ajornannginnerutissinnaammassuk. Pingaartumik piffinni avinngarusimasuni nukinginnartumik qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaanerme kulturikkut ilisimasat, angerlarsimaffimmi aallaaseqartoqarneranik ilisimasaqarneq aamma inooriaatsikkut attaveqaateqarnermi pissutsit suut tapersersuisinnaanersutut/artorsaataasinnaanersutullu annertussusaannik ilisimasaqarneq⁶.

Ileqqorissaarnissami pingaarnertut katsorsaanerme pitsaassuseq, qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaanerme nakorsiarternermi suna atuutissanersooq eqqarsaatigineqartariaqarpoq. USA-mi sumiiffinni pitsaassuseq qinerneqarsimavoq, tassa ima isumaqarpoq napparsimasooq eqqarsaatigalugu ajunnginnerpaaq, allaat sumiiffimmi qarasaasiaq atorlugu nakorsiarternermik neqeroorutit killeqaraluit, allanik neqerooruteqannginnermiit pitsaanerusutut atuuttussanngortinneqarmat.

4.3.2 Suliami inatsisilerinermut ileqqorissaarnermullu tunngasuni inerniliinerit

Sumiiffinni periarfissanik suleqatigisassanillu ilisimasaqarlunilu naliliisinnaanissaq pingaartumik nukinginnartumik qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaannissamut pingaaruteqarpoq, tassani ajornartorsiummik aaqqiiniarnermi inatsisilerinermut tunngasut ilanngunneqarsinnaammata. Ileqqorissaarnermut tunngatillugu isumaliutigineqartariaqarpoq, soorlu USA-mi taamaattoqartoq, allaat sumiiffimmi qarasaasiaq atorlugu nakorsiarternermik neqeroorutit killeqaraluit, allanik neqerooruteqannginnermiit pitsaanerusutut isigineqartariaqannginnerooq.

⁵ Shore JH, Hilty DM, Yellowlees P. Emergency management guidelines for telepsychiatry. Gen Hosp Psychiatry. 2007; 29(3):199-206.

⁶ Shore JH, Hilty DM, Yellowlees P. Emergency management guidelines for telepsychiatry. Gen Hosp Psychiatry. 2007; 29(3):199-206.

4.4. Sulinermi teknikkimut tunngasut pillugit ilisimatusarneq

Aviisini nalunaarsuutitut ilanngutassiat nassaarisat sulinermi teknikkimut tunngasut taamaallaat killilimmik eqqaaneqarsimapput, taakkualu amerlanersaat qanganitsereersimapput atuagassiat nalunaarsuiffittut ilanngutassiat piffissamik kingusinaarnerat aamma teknikkikkut sukkasuumik ineriartorneq pissutigalugit. Atuagassiami ataatsimi webcams-it atortarneri pillugit ilanngutassiaq nassaarineqarsimavoq, taassuminnga atuineq pitsaasunik misilitta qarfiusimavoq². American Telemedicine Association nittartakkaminni arlalinnik qarasaasiaq atorlugu nakorsiartitsineq pillugu najoqqutassianik malittarisassalik. Tamanna assersuutigalugu ukunani atuuppoq [Core Standards for Telemedicine Operations](#) 2007-imeersoq aamma [Evidence-Based Practice for Telemental Health](#) 2009-meersoq aamma - niuernerpalartaq – "Telemedicine byers guide"⁷.

Aamma qallunaat Dansk Selskab for Klinisk Telemedicin-imi suliniutit ilaanni teknikkimut tunngasut ilaat pillugit nassuiarneqarput⁸.

4.4.2 Sulinermi teknikkimut tunngasut pillugit inerniliinerit

Ilisimatusarneq sulinermi teknikkimut tunngasut pillugit annikitsuaqqamik taamaallaat ilanngussisinnaavoq, teknikkikkut sukkasuumik ineriartorneq pissutigalugu.

4.5. Sulinermi aningaasaqarniarnermut tunngasut pillugit ilisimatusarneq

Qarasaasiaq atorlugu nakorsiartitsinermik suliniutit aningaasaqarniarnikkut naliliiffigineqarneri pillugit nalunaarsuutini takuneqarsinnaavoq, sionratigut qarasaasiaq atorlugu nakorsiartitsisarnermik atuineq aningaasaqarniarnikkut sipaarfiusutut naliliinerit uppernarsaatitut naammanngitsut. Aviisini nalunaarsuutitut ilanngutassiaq qarasaasiaq atorlugu nakorsiartitsinermik ilisimatusarnerit aningaasaqarniarnikkut naliliinerat napparsimasunut toqqaannartumik attaveqarneq pillugu, aviisini ilanngutassiarpassuit misissueqqissaarnernik imaqartut, nalinginnaasumik innersuussutit aningaasaqarniarnermi nalileeriaatsit naapertorlugit suliarineqarsimannngitsut paasineqarpoq. Taamaattumik ilisimatusarnerit tamakku qarasaasiaq atorlugu nakorsiartitsinermi suliniutinut tunngatillugu aningaasartuutitigut qanoq sunniuteqarnersut nalinginnaasumik paasiniaanermut atussallugit periarfissaqarsimannngilaq, aamma inernerit nuutsinneqarsinnaaneri naliliiffigissallugit assorsuaq ajornakusoorsinnaammat⁹.

Atuagassiani siumut sammisumik business case-liortoqarnissaa qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaanermi iluarsissuteqartoqassappat piviusunnngortinniarnarani aningaasaqarniarnikkut imminut akilersinnaanersoq naliliiffiginarlugu siunnersuutigineqarpoq².

⁷ <http://www.americantelemed.org/i4a/pages/index.cfm?pageid=3299>

⁸ <http://www.dskt.dk/>

⁹ Begmo TS. Can economic evaluation in telemedicine be trusted? A systematic review of the literature. Cost Eff Resour Alloc. 2009 Oct 24;07:18 AM.

4.5.2 Sulinermi aningaasaqarniarnermut tunngasuni inerniliinerit

Atuagassiatigut qarasaasiaq atorlugu nakorsiartitsinermik atuilersitsineq
sipaarniutaasinnaanersoq uppersarneqarsinnaanngilaq. Suliniummut sumulluunniit
aningaasaqarniarnikkut imminut akilersinnaaneri nassuiarneqassapput.

5. Siunissami Kalaallit Nunaanni qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaanissamik neqeroorut

Kalaallit Nunaanni qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaanermi atuineq pillugu periarfissat sumiiffinnilu pisariaqartitsinerit misissorniarlugit annikitsunik misiliutitut misissuisoqarsimavoq, tassani sumiiffinni pisariaqartitsinerit, periarfissat kissaatillu naliliiffigineri ilanngunneqarsimallutik. Misiliutitut misissuinerup sinerissami sulisut taama tulleriillutik qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaanermik soqutiginnittut napparsimavik ataaseq (Aasiaat), peqqinnissaqarfik ataaseq (Upernavik) aamma nunaqarfik anginerusoq (Alluitsup paa) ilaatissimavai. Tamatumunnga ilanngullugu Dronning Ingridip Napparsimavissuani Tarnimikkut nappaatilinnut sullissivimmi qarasaasiaq atorlugu nakorsiertitsinerimik atuinermut tunngasunut isumaliutit ilanngunneqarput.

Misiliutitut misissuinerimmi qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaanerup pitsanngorsaaffigineqarsinnaananut periarfissat pisariaqartitsinerillu arlallit suleqatigiissitap suliareqqissimasai tikkuarneqarput.

5.1. Napparsimasunik katsorsaanermi qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaanissamik pisariaqartitsineq

Tarnimikkut nappaatilinnut sullissinerimmi qarasaasiaq atorlugu nakorsiertitsinerimik atuinerunerup Kalaallit Nunaanni napparsimasunut tamanut sulinerimmi assigiimmik ataqatigiinnerusumillu neqerooruteqarsinnaanermik kinguneqassaaq. Taamaattumik qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaanerup ungasissoq eqqarsaatigalugu nuna tamakkerlugu tarnimikkut nappaatilinnut sullissinerimmi imminnut ataqatigiinnerisa nukittorsarnissaanut iluaqutaassaaq.

Suleqatigiissitap tulliuuttut neqeroorutit pilersinneqarnerisigut qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaanerup iluani neqeroorutissatut pisariaqartinneqartut ukuutippai:

- 1) Nukinginnartumik qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaanerup tamatuma ataani sinerissami napparsimavinni napparsimasut pinngitsaaliissummik napparsimmavimmut unitsinneqarsimasut utaqqiisaasumik unitsinneqarsimanerisa naliliiffiginissaat
- 2) Nukinginnarsitinnagu qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaanerup
- 3) Angerlartitsinerimmi qarasaasiaq atorlugu ataatsimiittarneq
- 4) Qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaanikkut naliliineq sinerissami tarnimikkut nappaatillit inissinneqartussanngorlugit pineqaatissinneqarsimasut pineqaatissinnerisa allannguuteqarnissaannik pisariaqartitsinerimut atatillugu naliliinerimmi
- 5) Aalajangersimasumik pisartumik qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaanermi nakorsiertitsineq
- 6) Tarnimikkut nappaatillit inissinneqartussanngorlugit pineqaatissinneqarsimasut sullinneqarneri pillugit ataatsimiinnerit aamma tarnimikkut nappaatillit inissinneqartussanngorlugit pineqaatissinneqarsimasunut neqeroorutit
- 7) Qarasaasiaq atorlugu ilinniartitsineq
- 8) Qarasaasiaq atorlugu imaajaaffiginninneq

9) Qarasaasiaq atorlugu tarnikkut nappaatit pillugit ilinniartitsineq

5.1.1 Nukinginnartumik qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaaneq

Nukinginnartumik qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaaneq ima paasisarparput: Ullormiit ullormut imaluunniit piaarnerusumik napparsimasup tarnip nappaataanullu nakorsap akornanni sinerissami tarnikkut napparsimasumik oqaloqatiginnissinnaanermik neqerooruteqarneq, tamanna pisariaqartinneqarpat (assersuutigalugu soorlu nappaatip nukinginnartumik ajorseriasaarneratigut), tassani napparsimasup tarnikkut qanoq innera aamma katsorsarneqarnissaminik pisariaqartitsinera qarasaasiaq atorlugu nakorsartitsinermik atortorissaarutit atorlugit piffissaq piviusoq atorlugu naliliiffigineqassapput.

Nukinginnartumik qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaaneq neqeroorut ullumikkut misilittakkavut tunngavigalugit, amerlanertigut napparsimasunut inuusuttunut tarnimikkut ilisimaarineqartumik nappaatilinnut imaluunniit inuusuttunut, nukinginnartumik ersiutaanik takussutissaqalersimasunut aamma soorlu tarnimikkut nappaateqartutut pissusilersortunut neqeroorutaasimavoq. Atassuteqarneq pisarpoq sumiiffimmi pissutsit aarlerinarsillutik piaartumillu nappaatip suussusianik paasinninnissamik tarnikkullu nappaammut ikiorneqarnissamik pisariaqartitsineq pissutigalugu. Napparsimasoq, sumiiffimmi katsorsaasoq aamma nakorsaq tarnip nappaataanut immikkut paasisimasalik, kiisalu immaqa oqalutsi peqatigalugit naliliineq pissaaq. Nakorsartitsinerup nalaani aamma nuutsitsinissamik imaluunniit tarnikkut nappaammut katsorsarneqarnera illoqarfimmi najugarisami tarnimikkut nappaatilinnut sullissisunik siunnersorteqarluni ingerlatiinnarneqarnissaanik pisariaqartitsisoqarnerasoq nalilerneqassaaq.

Qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaanequmut ilaavoq pinngitsaaliissummik napparsimmavimmut unitsinneqarsimasunik utaqqiisaasumik sinerissami napparsimmavimmut unitsinneqarsimasunik qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaanequmik oqaloqatiginninneq, pinngitsaaliissummik A1-imi tarnimikkut nappaatilinnut sullissiviup immikkoortortaqarfianut nuutsinneqarnissaata atuutilersinneqarnissaa sioqqullugu.

5.1.2 Nukinginnarsitinnagu qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaaneq

Nukinginnarsitinnagu qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaaneq qarasaasiaq atorlugu nakorsartitsinermik atortorissaarutit assitalerlugit atorlugit piffissaq piviusoq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaanequmik neqeroorutit paasineqartarpoq, napparsimasunut najukkani tarnimikkut nappaatilinnut sullissivimmi sulisut piaartumik tarnikkut qanoq inneranik nutaamik naliliinissamut pisariaqartitsinermik isiginnissimasut, assersuutigalugu nappaammik ersiutit ajorsartornerat naapertorlugu imaluunniit pisariaqartitat allat tunngavigalugit, napparsimasup nutaamik naliliiffigineqarnissaa toqqaannarlugu oqaloqatiginninnermik attaveqarfiginissaanik pisariaqartitsilernermi.

5.1.3 Angerlartitsinermi qarasaasiaq atorlugu ataatsimiittarneq

Angerlartitsinermi qarasaasiaq atorlugu ataatsimiittarneq tarnimikkut nappaatilinnut sullissiviup immikkoortortaqarfiani sulisut, nunagisamilu sulisut kiisalu napparsimasup akornanni suleqatigiilluni ataatsimeeqatigiinnertut paasineqartarpoq. Neqeroorut pingaartumik napparsimasunut siullerpaamik napparsimmavimmut unissimasunut, napparsimasut, nappaamminnik paasinaaaffigineqareersimasut kiisalu napparsimasut paasiuminaatsunik katsorsarneqarnissaminut malitseqartitsiffigineqarnissaminnullu pisariaqartitsisunut

atuutissaaq. Anguniagaavoq nunagisami tarnimikkut nappaatilinnut sullissivimmiit neqeroorutitut toqqissimasumik ingerlalluartumillu ikaarsaariarnissap qulakkeernissaa. Neqeroorut aallartisarnermi napparsimasut marluk pingasulluunniit/sapaatip akunneranut ilaatitarnissaat naatsorsuutigineqarpoq.

5.1.4 Qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaanikkut naliliineq sinerissami tarnimikkut nappaatillit inissinneqartussanngorlugit pineqaatissinneqarsimasut pineqaatissinnerisa allannguuteqarnissaannik pisariaqartitsinermut atatillugu naliliineq

Pinerluttulerinermi inatsit nutaaq 2010-meersoq naapertorlugu tarnimikkut nappaatillit inissinneqartussanngorlugit pineqaatissinneqarsimasut piffissami akuttussuseq aalajangersimasoq tunngavigalugu naliliiffigineqartassasut, ilaatigut pineqaatissinnerisa allannguuteqarnissaannik pisariaqartitsinermut atatillugu. Napparsimasut tamakku sinerissami siunnersortip tikeraarneranut atatillugu amerlanerpaatigut naliliiffigineqartarput. Qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut naliliiniarnermi amerlanertigut pisariaqartitsinermik matussusiisinnaasoq naatsorsuutigineqarpoq, taamaaliornikkut napparsimasup tarnimikkut nappaatillit sullissiviata immikkoortortaarfianut nuunneqarnissaa pinaveersaartinneqarsinnaalluni. Suliani pineqaatissiinerup allannguuteqartinneranut tunngasuni, eqqartuussissutip nalilersoqqinneqarnerani, taamatut qarasaasiaq atorlugu ataatsimiinnerit eqqartuussissutip pineqartup atorunnaarsinnissaanut imaluunniit sivitsorneqarnissaanut allannguutissanut innersuussutigineqartut paasissutissat pisariaqartinneqartut ingerlateqqinneqarsinnaapput.

5.1.5 Qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaanermi nakorsartitsineq aalajangersimasumik pisartooq

Qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaanermi nakorsartitsineq aalajangersimasumik pisartooq, qarasaasiaq atorlugu aalajangersimasumik pisartutut, sumiiffimmi tarnimikkut nappaatilinnik sullissisut napparsimasut pillugit aamma/imaluunniit peqatigalugit ataatsimiisinnaanermik aalajangersimasumik neqeroorutitut paasineqassaaq. Sumiiffinni tarnimikkut nappaatilinnut peqqissaasutut sulisut napparsimasut napparsimanerisa ingerlanerini, immaqa nappaatip ajorseriataarnera, inooriaasaanni pissutsit, nakorsaatit aaqiiffigineqarnissaat aamma nakorsaatit unitseriataarnissaannut navianartorsiornerit pillugit eqqartugassatut toqqagaraat. Nakorsartitsinerup napparsimasut tarnimikkut nappaataasa naliliiffigineqarnissaannut periarfissaat qulakkeersinnaavai, naak nukinginnartumik imaluunniit nukinginnarsitinnagu pisariaqartitsisoqanngikkaluartoq. Naatsorsuutaavoq nalinginnaasumik tarnimikkut nappaatillit inissinneqartussanngorlugit pineqaatissinneqarsimasunut pitsaanerusumik neqerooruteqarsinnaaneq, ajorteriartaarnissaannut pinaveersaartitsinermik ungasinnerusorlu eqqarsaatigalugu napparsimasup illoqarfimminiiginnarsinnaanissaanut periarfissai annertusissagai.

5.1.6 Tarnimikkut nappaatillit inissinneqartussanngorlugit pineqaatissinneqarsimasut sullinneqarneri pillugit ataatsimiinnerit aamma tarnikkut nappaatilinnut pinerluuteqartunut neqeroorutit

Tarnimikkut nappaatillit inissinneqartussanngorlugit pineqaatissinneqarsimasut sullinneqarneri pillugit ataatsimiinnerit qullersat attuumassuteqartut peqatigalugit (Kalaallit Nunaanni Pinerluttunik Isumaginnittoqarfik, Peqqinnissaqarfik, Kommunit, Politiit aamma

Unnerluussisussaataasut) suleqatigiinnerup ataqatigiissaarinerullu aalajangiusimanissaanut ataatsimiinnerupput.

Kalaallit Nunaanni tarnimikkut nappaatillit inissinneqartussanngorlugit pineqaatissinneqarsimasut arlallit tarnimikkut nappaatimik katsorsarneqarnissaanut eqqartuussaaniuppupput, tamannalu Kalaallit Nunaanni Pinerluttunik Isumaginnittoqarfik suleqatigalugu, eqqartuussutsip oqaasertai tarnikkut naappatip katsorsarneqarnissaanut tunngasup malinneqarnissaa tarnimikkut nappaatilinnut sullissisuniit isumagineqarnissaa immikkut ittumik sissuertariaqarpoq. Makku napparsimasut tarnimikkut nappaataasa katsorsarneqarneri pitsanngorsarneqarsinnaappupput, qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaanerami aalajangersimasumik pisartumik sullissinerami ataatsimeeqatigiittarnikkut. Tamatuma saniatigut tarnimikkut nappaatillit inissinneqartussanngorlugit pineqaatissinneqarsimasut navianartorsiortut qarasaasiaq atorlugu oqaloqatiginnissinnaanissaannik neqeroorfigineqartariaqarput, tarnimikkut nappaataannut katsorsarneqarnerat pitsanngorsarniarlugu, taamaaliornikkullu nappaataasa uteqqinnissaannut imaluunniit pinerluttulioqqinnissaannut navianartorsiornerat annikillisillugu.

5.1.7 Qarasaasiaq atorlugu ilinniartitsineq

Qarasaasiaq atorlugu nakorsiantitsinerami atortorissaarutit sinerissami sulisut sulinerminnut atatillugu ineriartornerannut atorluarneqarsinnaappupput, aamma sumiiffinni sulisut ilinniartinneqarnissaannut tunngatillugu ilippanartorujussuarnik periarfissaqarpoq. Qarasaasiaq atorlugu nakorsiantitsineq ullumikkut tarnimikkut nappaatilinnut sullissisunit atorneqartarpoq toqqaannartumik napparsimasup katsorsarneqarneranut ilaatillugu, assersuutigalugu sumiiffinni napparsimasunik immikkut ittunik pisariaqartitsisunik sullissisut imaajaaffigineqarnissaannut ilinniartinneqarnissaannullu atatillugu, kisianni aalajangersimasumik neqeroorutaanngitsumik.

Pingaartumik sammisaq nukinginnartumik tarnimikkut nappaatilinnut sullissineq Tarnimikkut nappaatilinnut sullissisuniit sammisaq attuumassuteqartutut sinerissami napparsimavimmi sulisunut ingerlateqqittussaq, taakku nukinginnartumik napparsimasunik naapitsinissaminnut salliusutut isigineqarmata. Teknikkimuinnaq tunngatillugu siunissami naatsorsuutigineqarpoq napparsimaviit arlallit ataatsikkut ilinniartitaanermi ataatsimiinnernut peqataasinnaanerat periarfissaqalersinnaassasoq.

5.1.8 Qarasaasiaq atorlugu imaajarneq

Imaajarneq tarnimikkut nappaatilinnut sullissivinni sulisunut tamanut nalinginnaasumik periarfissaasariaqarpoq, aamma tarnimikkut nappaatillit paasiuminaatsunik napparsimasoqartillugu sinerissami tarnimikkut nappaatilinnik sullissivinni sulisunut napparsimasup katsorsarneqarneranut ilaasunut aalajangiusimasumik imaajarfigineqarnissamut periarfissaqartariaqarpoq.

5.1.9 Qarasaasiaq atorlugu tarnikkut nappaatit pillugit ilinniartitsineq

Qarasaasiaq atorlugu tarnikkut nappaatit pillugit ilinniartitsineq imatut paasineqartarpoq qarasaasiaq atorlugu nakorsiantitsinerami tarnikkut nappaat maannakkut pisoq pillugu napparsimasumut qanigisaanullu ilinniartitsineq. Qarasaasiaq atorlugu tarnikkut nappaatit pillugit ilinniartitsineq napparsimasunut namminernut qanigisaannullu ilisimasunik paasissutissanillu pitsaanerusumik qulakkeerinninniarnertut isigineqarpoq - pingaartumik Nuup

avataani najugalinnut - nappaammut namminermt, pisinnaatitaaffiitut aamma isumaginninnikkut periarfissat pillugit paasisutissanut tunngatillugu. Napparsimasup peqqinnissaqarfimmilu sulisut akornanni suleqatigiilluarnissamut periarfissat pitsaanerulersissinnaavai, taamaaliornikkullu napparsimasunut ataasiakkaanut katsorsaasernerup pitsaanerulernissaanut iluaqutaassalluni. Neqeroorut siullermik napparsimasunut tarnimikkut nappaatilinnut neqeroorutaassasoq naatsorsuutigineqarpoq, tarnikkut perululernermik ersiuteqarnissaanut tunngaviliisinnaasunut (eqqunngitsumik paasinnittartunut), napparsimasummi tamakku taakkulu ilaqaatat immikkut ittunik annertuunik pisariaqartitsinerat pissutigalugu.

5.1.10 Pisariaqartitsinermt tunngatillugu inerniliineq

Sulinerup nalaani inerniliinertut saqqummerpoq, qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaanerup iluani pisariaqartitsinerit periarfissallu aallaqqaataani naatsorsuutigisaniit nerutunerullutillu annertunerullutillu amerlanerusut. Tamatumunnga atatillugu "Tarnimikkut nappaatilinnik sullissinermt tunngasut pillugit nassuiaat, 2010"-ip saqqummiunneqarnerata kingorna maannangaaq pisariaqartitsinerit allanngoriikatassimapput. Tamanna pingaartumik atuuppoq tarnimikkut nappaatillit inissinneqartussanngorlugit pineqaatissinneqarsimasut aamma pinngitsaaliissummik napparsimmavimmut unitsinneqarsimasut, utaqqiisaagallartumik sinerissami inissinneqarsimasut naliliiffiginissaasa pisariaqartitsinerinut tunngasuni.

Qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaanermi sullissinerit pisariaqartinneqartut assigiinngitsut amerlaqisut nuna tamakkerlugu qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaanermik neqerooruteqarsinnaanerup piviusunngortinneqarnissaata pingaartinneqarnissaa pisariaqartilerpaa, qarasaasiatigut attaveqaatit pitsanngorsarnerisigut nuna tamakkerlugu attavigissaarnissamut periusissiap napparsimaveqarfiup sullississutaasa ilaannut suliassaqarfinnut ajornannginnerusumik isersinnaanissaa pisariaqarpoq. Qarasaasiaq atorlugu nakorsiartitsinerup piviusunngortinneqarnissaanut periusissiaq imm. 9 Takuuk.

6. Qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaanerup piviusunngortinneqarnissaanut atatillugu sulinermut tunngasut

Soorlu immikkoortoq 4.2-mi oqaatigineqartutut nuna tamakkerlugu qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaanermik neqeroorutip pilersinnissaanut atatillugu sulinermut tunngasut arlallit eqqarsaatigineqartariaqarput. Tamakkulu tulliini ilitsersuutit suliarinerini ilanngunneqarsimapput.

6.1.1 Nukinginnartumik qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaalluni nakorsartitsinerimi suleriaasissat pillugit ilitsersuut

Sinerissami nukinginnartumik tarnimikkut nappaateqartoqartillugu kommunimi nakorsaanerup imaluunniit tarnimikkut napparsimasunut peqqissaasup nukinginnartumik qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaalluni nakorsartitsisoqarnissaa qinnutigisinnaavaa. Qinnuteqaateqarneq oqarasuaatikkut allatsimut pisinnaavoq nalunaaqutaq 9-15-ip akornanni, imaluunniit qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaanermi sulisunut, tassami qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaanermik sulisut tassaammata Peqqissutsimut Pinaveersaartitsinerimullu Aqutsisoqarfimmiit attaveqaatigineqarsinnaasutut tikkuarneqartut.

Qinnuteqaateqarnermi nukinginnartumik pissutsit allaaserineqassapput. Ateq CPR-normulu nalunaarutigineqassapput. Tarnimikkut nappaatilinnut sullissivimmi immikkoortortaqaqfik piaarnerpaamik nal.ak. 24-t iluini pisussamik, aamma ajornanngippat ulloq taanna oqaloqatigiinnissamik neqerooruteqassaaq. Qarasaasiaq atorlugu oqaloqatigiinneq naammassippat nalunaarsuiffimmi oqaaseqaat tarnimikkut nappaatilinnut sullissivimmi immikkoortortaqaqfiup nalunaarsuiffianut aamma sinerissami qarasaasiakkut nalunaarsuiffimmut (Æskulap-imut) katsorsaanissamik siunnersuutitalerlugu tunniunneqassaaq, tamatuma ataani tarnimikkut napparsimasunut nakorsaatissat, pisullu tamakkiisumik qanoq iliuuseqarfigineqartariaqarneranut aamma immaqa napparsimavimmut sumiiffimmi imaluunniit A1-imi tarnimikkut nappaatilinnut sullissivimmi immikkoortortaqaqfimmut katsorsarnera nanginniarlugu imaluunniit paasiniaaffiginjarlugu unitsinneqarnissaanut tunngasunik innersuut.

6.1.2 Nukinginnarsitinnagu qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaalluni nakorsartitsinerimi suleriaasissat pillugit ilitsersuut

Illoqarfigisami sulisut nappaatip ajorsinerulerneranik takusaqarunik qarasaasiaq atorlugu oqaloqatiginninnissamut, taamaattorli nukinginnanngitsumik, kisiannili ullut pingasut qaninnerpaat iluini periarfissiisoqassaaq. Saaffiginninneq qulaani 6.1.1-imi oqaatigineqartutut pissaaq.

6.1.3 Angerlartitsinerimi qarasaasiaq atorlugu ataatsimiinnernut suleriaasissat pillugit ilitsersuut

Tamatuminnga pisariaqartitsineq naapertorlugu illoqarfigisami napparsimavik attavigineqassaaq angerlartitsinissamut ulloq ilisimatitsissutigineqassalluni, aamma angerlartitsinerimi qarasaasiaq atorlugu ataatsimiinnissaaq isumaqatigiissutigineqassaaq, tamannalu angerlartitsinngilaarneq sioqqullugu pissaaq. Peqataasut tassaassapput napparsimasooq nammineq, illoqarfigisami sulisut attuumassuteqartut aamma A1-imi

tarnimikkut nappaatilinnut sullissivimmi immikkoortorta qarfirmmeersut. Immikkoortorta qarfik angerlartitsinermi tarnikkut napparsimasup qanoq inneranik, nakorsaataanik, malitseqartitsinissamik pisariaqartitsinermik aamma ilisimatitsissutissat allat pisariaqartut pillugit ilisimatitsissuteqassaaq, soorlu illoqarfigisap uppersarsassagaa illoqarfigisap napparsimasumik tigusinissaminut piareeqqanera, tamatuma ataani inissaqarniarnermi ilaqutariinnermilu, aningaasaqarniarnermi aammalu immaqa siunissami suliffissanut tunngasuni pissutsit eqqarsaatigereersimassallugit.

6.1.4 Sinerissami tarnimikkut nappaatilinnut inissinneqartussanngorlugit pineqaatissinneqarsimasunut pineqaatissiinerup allannguuteqartinneqarnissaanut pisariaqartitsinermi naliliinermut atatillugu qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaanikkut naliliiffigineqarnissamik pisariaqartitsinermi ilitsersuut

Tarnimikkut nappaatilinnut sullissivimmi immikkoortorta qarfik imaluunniit oqartussat qulliuernerusut allat tarnimikkut nappaatillit inissinneqartussanngorlugit pineqaatissinneqarsimasut pillugit suleqatigiillutik pisariaqartitsinermi pineqaatissiinerup allannguuteqarnissaa pillugu inatsisilerinermut tunngatillugu pisarnejq malillugu naliliinermi imaluunniit pisariaqartitsinerne allani ataatsimoorlutik qarasaasiaq atorlugu ataatsimeeqatigiinnissamut qaaqqusisinnaapput. Taamatut avataaniit qinnuteqartoqarsimappat qulaani 6.1.1.-imi nassuiarneqartut qinnuteqartoqassaaq.

6.1.5 Sulianut tunngasuni inerniliinerit

Qulaani neqeroorutit 2012-imi piviusunngortussat naatsorsuutigineqartunut ilitsersuut saqqummiunneqarpoq, (takuuk immikkoortoq 9), neqeroorutilli sinnerinut ingerlatseriasissat ingerlaavartumik suliarineqartassapput. Qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaanermut ingerlatseriaatsit tamaasa pillugit peqqinnissaqarfiup intranettiani (peqqik) tamanut takutinneqarsinnaalissapput.

Suleqatigiissitap naliliiffigaa tarnimikkut nappaatilinnut sullissivimmi immikkoortorta qarfiup akisussaaffiini suliniummi aqutsisunik pisariaqartitsineq qulakkeerneqarsinnaasoq. Suliniummi aqutsisut, qarasaasiaq atorlugu nakorsiartitsinissamik inniminniinermut naammassineqarnissaanullu ingerlatseriasissat pisariaqartinneqartut suliarinissat isumagissavaat.

7. Qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaanerup piviusunngortinneqarnissaanut atatillugu teknikkimut tunngasut

Teknikkikkut aaqqiissutissat aallakaatitsinerup patajaannissaa aamma aallakaatitsinerup eqqortumik ingerlanneqarnissaa qulakkiissavaat - taamaaliortoqassaaq inunnut ataasiakkaanut paasissutissat atornerlunneqarsinnaaneri pinaveersaartinniarlugit.

7.1 Teknikkikkut aaqqiissutit

Kalaallit Nunaanni aallakaatitsinissamut periarfissat maannakkut atuuttut iluini pisariaqartitsinermik naammassinnissinnaasutut ingerlasinnaasunik teknikkikkut aaqqiissutissamik pitsaanagerusumik nassaartoqanngajalerpoq. Aaqqiineq taamaattoq peqqinnissaqarfiup qarasaasiakkut attaveqaataasa ataatsimut isigalugu pitsanngoriaateqarnissaat pillugu pilersaarutinut ilassutaavoq. Nuna tamakkerlugu qarasaasiakkut tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaaneramik neqerooruteqarnerup atuutilersinneqarnerani ilanngullugu atortup taassuma saniatigut allani telemedicinimik pisariaqartitsiffiusuni atorneqarsinnaanera taamaalilluni napparsimaveqarfinni tamani qarasaasiakkut atortorissaarutinik tamakkiisumik atorneqarsinnaasunik ikkussuiffigineqartunut aningaasaliissutit ilaat isigineqarsinnaallutik.

Tele Greenland-ip nunaqarfinnut qarasaasiaq atorlugu attaveqaqatigiinneerup aaqqissuussaanagerata pitsaassusaa pitsanngorsarlugu suliaralugu aallartippaa. Pitsanngorsaaneq naammasseriarpap nunaqarfinnut tamanut aqqutit 2012-imi 2 MB-imiilisapput.

7.1.1 Qarasaasiaq atorlugu nakorsiaritsinermi atortut qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaanermit atorneqartut atuuttut

Misiliutitut misissuinermit atatillugu, ullumikkut sinerissami teknikkikkut periarfissat assigiinngitsut atorneqartut paasineqarpoq. Kommunit ilaanni suli 3 ISDN (oqarasuaatikkut attaveqaat) atorlugu videokkut ataatsimeeqateqarsinnaanermut atortorissaarutit atorneqartarput. Napparsimaviit affaanit amerlanerusut peqqinnissaqarfiup nammineq qarasaasiakkut attaveqaataa, sinnerisalu Skype atortarpaat. Video atorlugu ataatsimeeqateqarsinnaanermut atortorissaarutit aaqqissuussaanageri nutaanngitsut oqarasuaatit aqquaat aqqutigalugit atorneqartarput nalinginnaasumillu inunnut ataasiakkaanut paasissutissanut tunngatillugu isumannaatsumik attaveqaqatigiinnertut isigineqarluni, kisiannili Telep digitaliseriineq pissutigalugu taanna atorunnaarsikkiartorpaa. Taanna atorunnaarsereerpat peqqinnissaqarfiup nammineq qarasaasiakkut attaveqaataa atorneqalissaaq. Peqqinnissaqarfiup qarasaasiaqarfiata suli Telemik Skype atorlugu teknikkikkut ajornartorsiutit oqallisigineqartut pillugit suleqatiginninnini pitsanngorsarlugu sulissutigaa, netti annertuumik nassiussuiffimmut atassuteqartoq. Internettimik atuinerup nassatarisinnaasaasa ilagaat isumannaallisaanermi ajortoqarneq, kisianni nakorsaanermit Kent Kleinschmidtimit oqaatigineqarpoq Skype piviusumik isumannaatsutut paasinarsisimasoq. Naak nunarsuaq tamakkerlugu inuit millionilikkuutaat atuisuugaluartut, Skype-p siunertarineqanngitsumik paasissutissanik kalerriussassaannngitsunik kalerriussisarnermik

ilisimatitsissutininik saqqummiussisoqarnikuunngilaq. Skype-mi ataatsimiinnerit amerlanersaat ullumikkut pisarput uagut nammineq pitsinni matoqqasumik MPLS qarasaasiatigut attaveqaammi.

8. Sulinermi inatsisilerinermut tunngasut

Qarasaasiaq atorlugu nakorsiertitsineq sulinermi sakkunut ilapittuutitut, napparsimasunik nakorsiertitsinermi sulinermut tunngasuni aamma allaffissornikkut tapertaanissaq anguniarlugu atorneqartussatut isigineqartariaqarpoq. Qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaaneramik annertunerusumik atuinerup piumasaraa, siunissami teknikkikkut aaqqiissutissat aamma qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaanermi nakorsiertitsinermi uppersaasatit toqqorsivii nalunaarsuiffinnillu ingerlatsinerit pillugit inatsisilerinermut tunngasut qulaajarneqarnissaat, kisianni inatsisit allannngortitaanissaat naatsorsuutigineqarsinnaanngilaq.

Ullumikkut qarasaasiaq atorlugu nakorsiertitsinermit tunngasuni immikkut ittunik nalunaarsuinissamik malittarisassaqaanngilaq. Kalaallit Nunaanni nakorsaaneq 2005-imi ELI-mut ilitsersuusiorsimavoq "Peqqinnissaqarfimmi sulisunik nakkutilliineq". Ilitsersuullu taanna suli atuuppoq. Taassuma qarasaasiaq atorlugu nakorsiertitsineq immikkut ittunik samminngikkaluarpa, kisianni Kalaallit Nunaanni nakorsaaneq isumaa naapertorlugu, tunngavimmigut pingaarnertut piumasaqaatai assigai apeqquaatinnagu suut atorlugit attaveqaqatigiinneq.

Kalaallit Nunaanni Nakorsaaneqarfiup qarasaasiaq atorlugu nakorsiertitsinermit tunngasuni apeqqutini aalajangersimasuni qarasaasiaq atorlugu nakorsiertitsinermit atuinermi akisussaaneq pillugit danskit ilitsersuutaat najoqqutarisarpa¹⁰. Qarasaasiaq atorlugu nakorsiertitsinermit atuinerup uppersarneqarnissaanut tunngatillugu immikkut maleruagassat Kalaallit Nunaanni nakorsaaneqarfiup 2012-mi 2013-milu ilusilersuissaq.

Qarasaasiaq atorlugu nakorsiertitsinerit tamarmik allatulli nakorsiertitsinertut nalunaarsuiffinni nakkutigineqassapput. Maannakkut qarasaasiaq atorlugu nakorsiertitsinerit internettikkoortut qulakkeerlugit elektroniskimut toqqornissaanut aaqqiissutissaqaanngilaq, kisianni video atorlugu ataatsimiinnermit atortorissaarutit tunngavimmikkut DVD-mut immiussivimmik ikkunneqarsinnaapput.

8.1 Sulinermi inatsisilerinermut tunngasuni inerniliinerit

Qarasaasiaq atorlugu nakorsiertitsinermit nakkutilliinerit pillugit ilitsersuutiniq ullumikkut amigaateqartoqarpoq. Tarnimikkut napparsimasunut sulliviup immikkoortortaqaarfia A1 Kalaallit Nunaanni nakorsaaneqarfik suleqatigalugu qarasaasiaq atorlugu nakorsiertitsinermit nakkutilliineq akisussaaffiillu pillugit sulinermit suleqatinut ilitsersuusissapput. Tamanna

¹⁰ Peqqissutsimut Aqutsisoqarfik (DK-mi). Akisussaaneq pillugit ilitsersuut il.il. nakorsat qarasaasiaq atorlugu nakorsiertitsinerini; 9. november 2005-imeersoq (Takussutissiaq 7)

siumut sammisumik malittaaffigineqassaaq, teknikkikkut periarfissat allanngortinneqarnissaat tunaartaralugu, nakkutilliinissamut piumasaqaatinut pingaaruteqarsinnaasoq.

9. Qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaanissap piviusunngortinneqarnissaani periusissatut siunnersuut

Uani immikkoortumi piviusunngortitsinissamut pilersaarut ilaatigut nassuiarneqassaaq (immikkoortoq 9.1), ilaatigullu piviusunngortitsinissami piunasaqaatit (immikkoortoq 9.4), tassani sulinermi sulisoqarnermut teknikkimullu tunngasuni aningaasaqarniarnikkut pisariaqartitsinerit nassuiarneqassallutik.

9.1 Piviusunngortitsinissamut pilersaarut

Naliliiffiqineqarpoq sulinerup nalaani atorfissaqartitsinernik pisariaqartitanik erseqqissaasoqarsimasoq aamma siunissami qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaanermik neqeroorutit tullerriaartariaqarneri, tamanna pingaarnertut piffissamik pilersaarusiornissami qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaanermi immikkoortut assigiinngitsut ikkussugassat piviusunngortinnissaannut tunngaviliisinnaassammat.

Aallaqqaataaniilli nukinginnartumik neqerooruteqarnissap saniatigut aamma pingaaruteqarpoq angerlartitsinermi qarasaasiaq atorlugu ataatsimiinnertut atatillugu aalajangersimasumik qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaanerup atulernissaa pilersissallugu, tamatumami sumiiffinni atuinermi peqataanissaa nukittorsarlugulu annertusiartortissammagu.

Piffissaliunneqartooq 1 (ukiup ataatsip ingerlanerani) piviusunngortinneqassapput:

- 1) Nukinginnartumik qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaaneeq, tamatumaa ataani sinerissami napparsimavinni napparsimasut pinngitsaaliissummik napparsimmavimmut unitsinneqarsimasut utaqqiisaasumik unitsinneqarsimanerisa naliliiffiginissaat
- 2) Nukinginnarsitinnagu qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaaneeq
- 3) Angerlartitsinermi qarasaasiaq atorlugu ataatsimiittarneq
- 4) Qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaanikkut naliliineq sinerissami tarnimikkut nappaatillit inissinneqartussanngorlugit pineqaatissinneqarsimasut pineqaatissinnerisa allannguuteqarnissaannik pisariaqartitsinermut atatillugu naliliinermi.

Naliliiffiqineqarpoq neqeroorutit tamakku illoqarfinnut tamanut peqqissaavinnullu piffissaliunneqartumi 1-imi sapinngisamik piviusunngortissimanissaat, nunaqarfinnili sulisut sinnerisa aallaqqaataaniit sumiiffinni tarnimikkut nappaatilinnut neqeroorutinut illoqarfigisami akisussaasut paasiniaaffigisassagaat.

Piffissaliunneqartooq 2 (ukiut sisamat ingerlanerini) piviusunngortinneqassapput:

- 5) Aalajangersimasumik pisartumik qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaanermi nakorsartitsineq
- 6) Tarnimikkut nappaatillit inissinneqartussanngorlugit pineqaatissinneqarsimasut sullinneqarneri pillugit ataatsimiinnerit aamma tarnimikkut nappaatilinnut inissinneqartussanngorlugit pineqaatissinneqarsimasunut neqeroorutit

7) Qarasaasiaq atorlugu ilinniartitsineq

8) Qarasaasiaq atorlugu imaajaaneq

9) Qarasaasiaq atorlugu tarnikkut nappaatit pillugit ilinniartitsineq.

Neqeroorutit tamakku piviusunngortinneqarumaarput isumalluutitut tunngasuni periarfissanikkiartornerit naapertorlugit. Neqeroorutit aningaasassaqartinneqalerpata ukiut tallimat ingerlannerini tamakkiisumik piviusunngortinneqassapput.

9.2 Sulinermi inatsisilerinermut tunngasut

Qulaani neqeroorutit pissarsiarinissaannut piffissaliussami 1-imi piviusunngortinneqarnissaannut naatsorsuutigineqartumut illitsersuut qulaani saqqummiunneqarpoq, neqeroorutilli sinnerinut ingerlatseriaasissat pisariaqartitsisoqartillugu ingerlaavartumik sulliarineqartassapput. Qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaannermi ingerlatseriaatsit tamarmik peqqinnissaqarfiup intranettiani (peqqik) tamanit takuneqarsinnaanngortinneqassapput.

Inatsisilerinikkut suliap piviusunngortinneqarnissaannut akornutissaqartoqanngilaq. Kalaallit Nunaanni nakorsaaneq 2012-imi imaluunniit 2013-imi nalunaarsuisarnermik ingerlatsinissamut illitsersuummik nutaanik ilaartukkamik saqqummiussissasoq naatsorsuutigineqarpoq, tassani qarasaasiaq atorlugu nakorsiarititsisarnissap atulersinnissaa ilanngunneqarsimassalluni.

9.3 Teknikkikkut aaqqiissutit

Peqqinnissaqarfiup qarasaasiaqarfiata periusissani "unified communications" sularaa, tassa imaappoq, e-mail-ikkut video aamma oqaloqatigiinnermik tunngavilimmik ataatsimiinneq attaveqaqatigiinnerlu. Video atorlugu isiginnaarutikkut attaveqaatinut tunngatillugu Paasissutissiisarnermut Attaveqaqatigiinnermullu Teknologimut suleriaasissamik immikkuullarissumik businesscase-mik suliaqartoqarpoq.

9.4 Piviusunngortitsinissamut naatsorsuutigineqartut

Qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaannissap tulleriaarnermi qaffatsinneqarnera sullissinermit pitsanngorsaataassaaq, kisianni tarnimikkut nappaatilinnut sullissinerup iluani aningaasaqarniarnikkut sipaarutaasinnaanissaa naatsorsuutigineqarsinnaanngilaq. Qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaannermik annertunerusumik atuneq immaq nukinginnartumik nuutsitsinerne imaluunniit napparsimavimmut unitsitsinerne ataasiakkaani sipaarfiusinnaavoq, taamaaliornikkullu peqqinnissaqarfiup iluani angallassinermut aningaasartuutitut

sipaarfiusinnaanissaa qulakkeerneqarsinnaalluni, kisianni qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaaneq sullissinermi pitsanngorsaataavoq, tamannalu sulisoqarnikkut isumalluutininik, nutarterinermi isumalluutininik aamma teknikkikkut atortorissaarutininik tapertalersuinerinik, qarasaasiarlu atorlugu attaveqatigiinnermik akerlianik akeqassaaq. Taamaammat nuna tamakkerlugu qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaaniissap piviusunngortinneqarnissaanut piumasaaqataavoq suliamut aningaasaliissutissat pisariaqartinneqartut tapiissutigineqartarnissaat.

9.4.1 Suliami teknikkimut tunngasunik pisinissat ingerlatsinerullu iluani pisariaqartitat

Atortunik pisinissamik pisariaqartitsineq peqqinnissamullu isumaginnittoqarfimmi qarasaasiat atorlugit aallakaatitsinermi Peqqinnissaqarfiup qarasaasiaqarfiata atortorissaarutininik businesscasemi qarasaasiaq atorlugu ataatsimiinnernut atatillugu ataani allassiamasut nalilersorneqarnissaannik pisariaqartitsilerpoq.

Immikkoortitaakkanik nalunaarsuiffik	Ukioq ataaseq	Ukiut marluk
Qarasaasiaq atorlugu nakorsartitsinermi qarasaasiakkut ataatsimiinnermi atortut ¹	2.825.00	
Ataatsimiinnerit qarasaasiarlu atorlugu ataatsimiinnerit aammalu sulisunut attaveqarnermi atortut ¹	1.877.000	
Paasissutissanik aallakaatitsinermi immikkut aningaasartuutit ^{1,2}	200.000	500.000
Aserfallatsaaliinerit nutaanillu pissarsinerit		900.000
Katillugit	4.702.00	1.400.000

Naatsorsuutiginninnerit:

¹Naatsorsuutigisat, 2012-imi akit,

²Aningaasartuutit ingerlaavartut, ukiuni tallimani atasinnaasut

Atortorissaarutininik aqutsinermi sulisunik atuinissaaq maannamut aningaasaliissutit iluini matussuserneqarsinnaassaaq naatsorsuutigineqarpoq.

9.4.2 Sulisunik pisariaqartitsineq

Qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaaneq annertusaaneq allaffimmiumit soqutiginnittumit paaqqutarinnittumillu atorneqarsinnaasunngorlugu ineriartortinneqassaaq, qarasaasiarli atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaaneq sullissinerit annertunersaat nakorsanit immikkut ilinniarsimasunit isumagineqassallutik.

9.5 Aningaasaliiffigineqarnissamik pisariaqartitanut nalunaarsuut

Qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaaneq tassaavoq qarasaasiaq atorlugu ataatsimiinnermik ingerlatsinissamut suliniutip ataani suliniummut ilaasoq, tassunga ilanngullugu Paasissutissiisarnermut Attaveqaqatigiinnermullu Teknologiiimut suleriaasissamiit aningaasanik qinnuteqartoqarluni. Taamaattoq nuna tamakkerlugu qarasaasiaq atorlugu tarnimikkut nappaatilinnut katsorsaasalernissap piviusunngortinnissaanut peqqinnissaqarfimmut assersuutigallugu sulisunut aningaasartuutitut pinngitsoorneqarsinnaanngitsumik matussusiinissamut aningaasartuutitut aningaasalersuinissaq pinngitsoorneqarsinnaanngilaq.

